

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Tekninen lautakunta 15.04.2026

110/00.04.00/2026

Asian valmistelija:

Ympäristötarkastaja Pasi Hellsten, p. 040 135 4516

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jätelakia ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia. Osa ehdotetuista muutoksista on välttämättömiä jätedirektiivin elintarvikejätettä koskevan muutoksen täytäntöönpanemiseksi. Osa ehdotetuista muutoksista on tarpeellisia erityisesti vireillä olevan, yhdyskuntajätteen kierrätystä ja sähkö- ja elektroniikkalajitejätteen keräystä koskevan EU-rikkomusmenettelyn vuoksi. Pääosa ehdotuksista perustuu kiertotalouslakia valmistelleen työryhmän esittämiin lainsäädäntömuutoksiin.

EU:n jätelainsäädännössä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä jätteen kierrätyksen, lajittelun ja erilliskeräyksen parantamiseksi jätelakiin ehdotetaan velvollisuutta lajitella jätteet järjestetyn erilliskeräyksen mukaisesti. Kierrätyskelpoisen tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvan jätteen keräys energijätteenä ja lajittelu energijätteeseen kiellettäisiin. Jätteiden lajittelun parantamiseksi jätelaissa säädettäisiin jätehuollon palveluita tarjoavan ja kiinteistön haltijan neuvonta- ja tiedottamisvelvollisuuksista. Myös voimassa olevia tuotteen jakelijan ja kunnan neuvonta- ja tiedottamisvelvollisuuksia tarkennettaisiin ja laajennettaisiin.

Jätedirektiivin elintarvikejätettä koskevan muutoksen täytäntöönpanemiseksi säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen tehtäväksi ohjata ja edistää elintarvikejätteen määrän vähentämistä.

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lain 6 §:ään ja jätelakiin esitetään muutoksia, joiden myötä harmaan talouden selvitysyksikkö voisi pyynnöstä laatia Lupa- ja valvontavirastolle velvoitteidenhoitoselvityksen Suomessa tuottajavastuun piiriin kuuluvista tuottajista.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2027 pois lukien muutokset jätelain 22 ja 122 §:iin, jotka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 30.4.2026.

Oheismateriaalit:

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Esittelijä:

Tekninen johtaja Kurvinen Jaakko

Päätösehdotus:

Tekninen lautakunta päättää antaa ympäristöministeriölle seuraavan pykäläkohtaisen lausunnon:

1. Laki jätelain muuttamisesta

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

- Lautakunta pitää erittäin kannatettavana uuden lajitteluvelvollisuuden säätämistä suoraan lain tasolla. Perustelujen mukainen tavoite parantaa syntypaikkalajittelua on välttämätön kierrätysmarkkinoiden kehitykselle. Erityisen tärkeää on sekoittamiskiellon ulottaminen kuljetusketjuun, mikä ylläpitää lajittelumotivaatiota.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteeksi

- Pykälä on välttämätön, jotta energijätteestä ei muodostu kierrätyksen ohittava väylä. Lautakunta yhtyy perusteluihin siitä, että kierrätyskelpoista jätettä päätyy nykyisin liikaa polttoon.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

- Kannatamme uutta velvoitetta. On perusteltua, että kiinteistön haltija vastaa lajittelutiedon jakamisesta asukkaille ja liiketiloille. Tiedon kytkeminen jätehuollon kustannuksiin on keskeinen kannustin.

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

- Pidämme pykälää erittäin tärkeänä. On välttämätöntä, ettei ammattimainen toimija saa tarjota säännösten vastaista palvelua (kuten polttopalvelua kierrätyskelpoiselle jätteelle).

22 §. Valtion viranomaiset

- Kannatamme Luonnonvarakeskuksen (Luke) nimeämistä elintarvikejätteen vähentämistä koordinoivaksi viranomaiseksi. Tämä selkeyttää työnjakoa kansallisella tasolla.

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

- Ehdotetut täsmennykset ovat kannatettavia. Erityisesti myyntipisteiden näkyvä opastus ja tieto korjausmahdollisuuksista tukevat tuotteiden elinkaaren pidentämistä.

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

- Lautakunta pitää biojätteen erilliskeräyksen painottamista neuvonnassa kriittisenä kierrätysasteen nostamiseksi.

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

- Muutokset ovat perusteltuja tuottajavastuun valvonnan kannalta. On tärkeää, että kerääjän on sopimusperusteisesti osoitettava yhteistyö tuottajayhteisön kanssa, mikä ehkäisee harmaata taloutta.

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

- Kannatamme siirtoasiakirjavaatimuksen poistamista jakelijoiden myyntipisteisiin palautettavista pienistä jäte-eristä. Tämä vähentää hallinnollista taakkaa ilman, että valvonnan taso heikkenee.

122 §. Tiedonsaantioikeus

- Luken ja Lupa- ja valvontaviraston tiedonsaantioikeuksien laajentaminen on välttämätöntä EU-raportoinnin ja tuottajavastuun valvonnan tehostamiseksi.

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

- Lautakunta korostaa, että esitetty muutos tuo kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle merkittävän uuden velvollisuuden laatia valvontasuunnitelma hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteiden erilliskeräykselle.

-Toisin kuin hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarvioissa (kohta 4.2.9) esitetään, tätä valvontaa ei voida useinkaan suorittaa pelkästään muun valvontatyön ohessa.

- Mikäli valvontaresursseja kohdennetaan merkittävästi uudelleen erilliskeräyksen valvontaan ilman lisäresursseja, on suuri riski, että muiden lakisääteisten ympäristönsuojelutehtävien suorittaminen kärsii.

-Vaadimme selkeitä kansallisia linjauksia siitä, mitä muuta valvontaa voidaan mahdollisesti vähentää, jotta priorisointivastuu ei jää yksittäisille viranhaltijoille.

2. Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä (6 §)

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

- Erittäin kannatettava muutos. Lupa- ja valvontaviraston mahdollisuus pyytää velvoitteidenhoitoselvityksiä auttaa kohdentamaan valvontaa tuottajavastuun vapaamatkustajiin ja takaa reilun kilpailun.

3. Muuta huomioitavaa

- Lakiuudistus on kokonaisuutena perusteltu, mutta on huomioitava, että uudet valvonta- ja neuvontatehtävät lisäävät kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen työmäärää.

- Mikäli kunnalliselle viranomaiselle asetetaan uusia suunnitelmallisen määräaikaivalvonnan velvollisuuksia, se edellyttää kunnilta joko lisää taloudellisia resursseja tai selkeää lainsäädännöllistä tukea tehtävien priorisointiin, jotta lakisääteisten velvollisuuksien suorittaminen voidaan turvata.

Päätös: